

KAINUUN EDUNAJAMISEN TAVOITTEET JA KÄRKIHANKKEET 2021 -2022

Kainuun edunajamisen tavoitteet 2021 – 2022

Kainuun edunajamisen yhteistyöllä on tavoitteena varmistaa Kainuu-ohjelman tavoitteiden toteutuminen kansallisessa ja kansainvälisessä päätöksenteossa. Edunajamisen kohteet perustuvat Kainuun aluekehityksen tilannekuvalle erityisesti kehityksen pullonkaulojen poistamiseen. Vuoden 2021 aikana korostuvat erityisesti koronakriisin vaikutuksiin liittyvät akuutit ja pidemmän aikavälin edunajamishankkeet. Liikenteen, lainsäädännön sekä maakunta- ja kunta-asioissa voidaan laatia yhteistyössä sidosryhmien kanssa erilliset hankeluettelot (hankekorit).

Keskeinen päämäärä Kainuun edunajamisessa on koko maakunnan mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen sekä kunkin kunnan ja alueen omien vahvuuksien tunnistaminen.

Kainuun liiton edunajamiseen liittyvässä toiminnassa on tavoitteena edelleen uudistaa edunajamisen käytäntöjä ja viestintää nopeammaksi ja kattavammaksi kuntien ja sidosryhmien suuntaan. Perustana on sekä Kainuun aluekehityksen tilannekuvan jatkuva päivittäminen ja viestintä sekä jatkuva vuorovaikutus kuntien ja sidosryhmien kanssa.

Seuraavista edunajamisen tavoitteista 1-3 perustuvat Kainuun aluekehityksen tilannekuvaan.

1. Kainuun positiivisen rakennemuutoksen tukeminen

1.1 Osaavan työvoiman saannin varmistaminen

- Alueen vetovoimaisuutta vahvistavat toimenpiteet
  - aluemarkkinointi ja mainetyö ml verkkosivut, yhteismarkkinointi ja kampanjat omina toimenpiteinä;
  - hankerahoituksen turvaaminen mainetyölle
  - maakuntakuvatutkimuksen ja työvoimatarvekartoitusten hyödyntäminen toimenpiteiden kohdennuksessa (toimialakohtainen vetovoima)
- Osaavan työvoiman saatavuutta tukevat hankkeet ja pilotoinnit
  - siltasopimuksen hankkeiden tehokas hyödyntäminen v. 2020
  - Kainuun siltasopimus ei jatku vuonna 2021; tavoitteet on toteutettava erityisesti rakennerahastohankkeilla (EAKR, ESR)
  - Tulomuuttopalvelut ja vuokratyövoimaksi tulevien henkilöiden paikkakunnalle sitouttaminen
  - Valtakunnalliseen lainsäädäntöön ja työlupakäytäntöihin vaikuttaminen työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton vahvistamiseksi

1.2. Osaamiskeskittymien vahvistaminen (ÄES)

- Kajaanin ammattikorkeakoulun opetus-, tutkimus- ja kehitysresurssien vahvistaminen ja suuntaaminen alueen koulutus- ja osaamistarpeisiin
- Yliopistotason koulutuksen saatavuuden parantaminen: Kajaanin yliopistokeskuksen roolin vahvistaminen yliopistokoulutuksen tarjonnassa Kainuuseen

2.4. Kainuun rautatieyhteyksien nopeuttaminen

- Henkilöjunaliikenteen yhteyksien kehittäminen ja lisääminen matkailun, elinkeinoelämän ja työssäkäyntiliikenteen tukemiseksi sekä kasvavan matkustajamäärän ja vähähiilisen liikkumisen tarpeisiin
- Suomen kestävän matkailun 2030 strategiaan sisältyvän yöjunakokeilun käynnistäminen
- Savonradan yhteysnopeuksia parantavat hankkeet ja Savon radan saaminen seuraavaksi valtakunnalliseksi ratahankkeeksi; kehittämistoimenpiteiden suunnitteluvalmiuden kohottaminen (hankekortit ja -suunnitelmat)
- Itärataan liittyvä yhteistyö Itä-Suomessa: Helsinki-Porvoo-Kouvola –ratayhteyden edistäminen kaavoituksessa ja suunnittelussa
- Oulu-Kontiomäki välityskyvyn parantaminen ja tunnin junayhteys Kajaani-Oulu välille
- Koillisrata-yhteyden tarveselvitys

2.5. Tietoliikenneyhteyksien ja datapalvelinkestusten kehittäminen

- Renforsin Rannan datakeskusten kehittäminen ja toimenpiteet alan osaamisen kasvattamiseksi. EuroHPC-hankkeen eli tieteellisen laskennan huipputietokoneinvestoinnin (yht. 207 milj. euroa) synnyttämän vetovoiman ja AIKA-brändin hyödyntäminen; yhteistyö CSC:n kanssa
- Koilliskaapeli-hankkeen edistäminen yhteistyössä Cinia Alliancen kanssa ja siihen liittyvien Suomen yhteyksien valmistelu Kajaanin kautta
- Sähköverokannustimien saaminen palvelinkestusten kilpailukyvyn parantamiseksi
- kattavat kiinteät ja mobiilit laajakaistayhteydet koko maakunnan alueelle (mm. Suomen kestävän kasvun ohjelman ja EU-ohjelmien rahoituksin);
- tavoitteena turvata julkisten sähköisten palvelujen kattava saatavuus sekä yritystoiminnan ja paikkariippumattoman työn edellytykset

2.6. Sähkö- ja jakeluverkkoihin liittyvät toimenpiteet

- Tuulivoimakapasiteetin tavoitteiden mukaisen kasvattamisen huomioonottaminen Suomen kantaverkon kehittämisessä; investointisuunnitelmat
- Porrastetun sähköveron käyttöönotto Suomessa ja muut toimenpiteet sähkön siirtohintojen kohtuullistamiseksi
- Sähkö- ja biokaasun jakeluverkostojen nopea laajentaminen koko maan kattavaksi
-

3. Investointien varmistaminen edunajamisen keinoin

- Kainuun keskeisten investointipotentiaalin hyödyntäminen ja hankkeiden edistäminen mm. osana Suomen kestävän kasvun vihreän ja digitaalisen siirtymän investointihankkeita; Kainuun liitto ylläpitää investointimahdollisuuksia koskevaa tietoa
- KaiCell Fibers Oy:n biojalostamo Paltamoon: investointipäätöksiä tuleva yhteistyöprosessi käyntiin (Investoi Paltamoon -hanke);
- Kaivannaisalan investointien varmistaminen mm. Terrafame Oy:n uusinvestoinnit uraanin tuottamiseen, Otanmäki Mine Oy:n ilmeniitin tuotanto, Sotkamo Silver Oy:n tieyhteys, Suomussalmen hankkeet
- Kainuun vientisahojen ja Kuhmon Kantolan alueen yritysinvestointien turvaaminen tuotantovolyymien ja jalostusasteen nostamiseen sekä sivuvirtojen hyödyntämiseen
- Metsäbiotalouden sivuvirtojen hyödyntämiseen liittyvät investoinnit (Kajaanin Renforsin ranta, St1, Kuhmon Woodpolis-Kantola teollisuusalue)

- Kainuun matkailusektorin investointien varmistaminen mm. Hossa, Vuokatti, Kuhmo, Suomussalmi, Paljakka
  - matkailuinfra investointien vauhdittaminen täsmähankkein
- Investointien rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen
  - uusien riskirahoitusvaihtoehtojen hakeminen mm. rakennerahasto-ohjelmalla
  - EU:n suoran investointirahoituksen mahdollisuuksien selvittäminen Arctic Investment Platform -hankkeella, johon Kainuun liitto osallistuu

Lisäksi käynnistetään Kainuun investointistrategian laadinta (osaksi Kainuu-ohjelmaa) sidosryhmien yhteistyönä.

4. Maakunta-, sote- ja kunta-asiat

Kainuun liiton johdolla organisoidaan Kainuun kunta- ja aluetalouden edunajamiseen liittyvä yhteistyö, jossa määritellään ajankohtaiset edunajamisen hankkeet.

4.1. Maakuntien päätösvallan vahvistaminen

- Aluekehittämiskeskustelujen käytännön vahvistaminen (valtioneuvoston ja maakunnan välinen vuosittainen neuvottelu)
- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisessa maakuntakaavojen sisältöjen ja oikeusvaikutteisuuden turvaaminen
- Maakuntien sopimuksellisen yhteistyön alan laajentaminen kuntien ja muiden maakuntien kanssa
- Kainuun keskussairaalan säilyttäminen erikoissairaanhoidon ja ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalana
- Säilytettävä mahdollisuudet laajentaa tulevaisuudessa maakuntiin monialaiset tehtävät

4.2. Aluekehittämisen rahoitusvälineiden kokoaminen ja EU-ohjelmien aluelähtöisyys

- Itä- ja Pohjois-Suomi rakennerahasto- ja maaseutuohjelma-alueena ja sen erityisaseman (NSPA) turvaaminen EU-säädännössä jatkossakin
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toimeenpanoon liittyvät kysymykset ja vihreän siirtymän suunnitelmat ovat uutena edunajamisen kohteena vuonna 2021
- Kansallisen yritysrahoituksen asiantuntijaverkoston saatavuuden turvaaminen Alueellisen kuljetustuen sekä kansallisten aluekehitysmäärärahojen (ml. sopimuksellisuus) kasvattaminen
- Harvaan asutun maaseudun tunnistaminen elinvoiman lähteenä

4.3. Maakuntien ja kuntien rahoituksen varmistaminen

- Sote-uudistuksen toimeenpano maakuntapohjaisena (+Uudenmaan erilliskorjaus)
- Sote-alueiden tehtävien hoitoon sekä asukkaiden palvelutarpeisiin ja tasa-arvoiseen saatavuuteen kuuluva rahoituksen turvaaminen; olosuhde-erojen huomiointi rahoituksen kohdennuksessa (huom. asukaslukukriteerin painoarvo)
- *Kuntataloutta ja -kuntaverotusta koskevista edunajamistehtävistä laaditaan erillinen tavoitemuistio (hankekori); tavoitteena turvata Kainuun kuntien taloudellinen liikkumavara sekä ottaa valtion osuuksissa ja muissa päätöksissä huomioon maantieteelliset olosuhde-erot.*

5. Paikkariippumaton työ ja monipaikkaisuus

- Paikkariippumattomuus ja monipaikkaisuus nousee yhdeksi keskeiseksi kehittämisteemaksi Kainuussa; sen hyödyntämistä tukeviin lainsäädäntöhankkeisiin vaikuttaminen tulee huomioida osana lainsäädäntövaikuttamista (kohta 7)
- Ajasta ja paikasta riippumattomien valtionhallinnon tehtävien mahdollistaminen koko maassa. Työpaikkoja tulee julistaa avoimeksi myös nykyisin henkilökuntaa sijaitsevilla paikkakunnilla ei vain keskuksissa.
- Metsähallituksen ja sen luontopalveluiden sekä muiden valtion laitosten toiminnan jatkuvuus ja kehittäminen Kainuussa mm. Ystävyyspuiston lakisääteisen tutkimustoiminnan nostaminen Kuhmossa ja Maahanmuuttoviraston toiminnan jatkuminen ja vahvistuminen Kuhmossa

6. Kansainvälinen edunajaminen ja rajayhteistyö

Kainuun liitto toteuttaa EU:n toimintaan kohdistuvaa edunvalvontaa yhteistyössä muiden Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa. Edunajamisen tavoitteet määritellään Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston vuosisuunnitelmassa. Alueiden toimijat voivat myös hyödyntää suoraan toimiston asiantuntemusta ja suhteita omilla toimeksiannoilla. Kainuun liiton kv. toiminnan tavoitteet on asetettu liiton toiminta- ja taloussuunnitelmassa.

Kansainväliseen alueyhteistyöhön perustuvaa edunajamista toteutetaan lisäksi Barentsin Euro-Arktisen alueen alueyhteistyön (alueneuvosto, aluekomitea ja työryhmät) puitteissa sekä Euregio-Karelian yhteistyön (hallitus ja sihteeristö) toiminnassa.

Kainuun liiton Venäjä-strategiassa määritellään raja-alueyhteistyön lähiaikojen tavoitteet. Jatkuvin edunajamisen tavoitteina ovat:

- viisumikäytäntöjen joustavoittaminen Venäjän rajalla matkailun tukemiseksi (72h viisumi)
- tulevan EU-kauden CBC Karelia -ohjelman rahoituksen ja toteutuksen turvaaminen (riippumatta pakoitepolitiikasta)
- elintarvikkeiden kuljetusten mahdollistaminen Vartiuksen rajanylityspaikan kautta

7. Lainsäädäntöhankkeisiin vaikuttaminen ml lausunnot ja yhteiskannanotot

Kainuun maakuntahallituksen (laajennettu kokoonpano) kokouksissa käsitellään Kainuun kannalta keskeisten lainsäädäntöhankkeisiin (valmistelu) vaikuttamista. Liitto antaa tarpeenmukaiset lausunnot ja kannanotot, joiden valmistelussa ollaan yhteistyössä jäsenkuntien, sidosryhmien ja muiden maakuntien kanssa. Vuoden 2021 lainsäädäntöhankkeista laaditaan priorisoitu hankelista yhdessä alueen kansanedustajien kanssa.

Erillishankkeita valtion toimenpiteisiin liittyen ovat mm.:

- valtion toimenpiteet puurakentamisen edistämiseksi
- suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistaminen
- MH:n luontokohteiden korjausvelan suunnitelmallinen vähentäminen ja matkailullinen markkinointi (kalastus- ja metsästysmatkailu)

Hallitusohjelman keskeisten hankkeiden ja tavoitteiden huomioon ottaminen Kainuun liiton ja Kainuun edunajamisessa on otettava huomioon. Erityisesti ilmasto- ja ympäristötavoitteiden ja ns. vähähiilisyystiekarttojen valmistelun seuranta vaatii lisähuomiota. Tulevassa Kainuu-ohjelmassa ilmastotavoitteet ja -toimet sisällytetään maakuntaohjelmaan.